

Nr 130.

Av herr **Kvarnzelius m. fl.**, om utförande såsom statligt reservarbete av en flottledskanal från Dalälven till Bottenhavet.

Dalälven är ej upplåten för allmän flottning ända ut till havet. Vid Färnäs, 15 km. från älvens mynning, upphör den allmänna flottleden.

Redan tidigt hava åtgärder vidtagits för ernående av allmän flottledsförbindelse med havet. I början av 1880-talet fanns sådan flottled inrättad i älvens övre lopp ned till gränsen mot Gästrikland, under det att allmän flottled alltjämt saknades i älvens nedre delar genom Västmanlands, Gävleborgs och Uppsala län.

I skrivelse den 27 mars 1882 gjorde Söderfors Bruks Aktiebolag, som den tiden ägde en såg vid Färnäs, framställning till länsstyrelsen i Uppsala län om inrättande av allmän flottled i Dalälven från dalgränsen ned till Färnäs. För förverkligande av den plan, Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag och Korsnäs Sågverks Aktiebolag uppgjort till förflyttning ut till kusten av huvuddelen av dessa bolags sågindustri vid Runn i Dalarna, ingingo de båda bolagen i gemensam framställning den 8 juli 1882 till länsstyrelsen i Uppsala län med anhållan om syn för inrättande av allmän flottled i älvens naturliga lopp från Färnäs till havet. Länsstyrelsen förordnade i anledning härav om vederbörlig syneförrättning. Innan emellertid utslaget den 6 augusti 1885 föll, återkallade Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag och Korsnäs Sågverks Aktiebolag sin framställning. Söderfors Bruks Aktiebolag vidhöll emellertid sin framställning, vilket ledde till att allmän flottled inrättades i älven från dalgränsen till Färnäs.

Emellertid hade redan i slutet av 1880-talet firman Sörensen och Astrup anlagt Skutskärs såg i närheten av Dalälvens mynning. För framflottning av virke ur Dalälven hade firman efter uppgörelse med Söderfors Bruks Aktiebolag som markägare anlagt och år 1869 färdigställt en kanalled från Färnäs till Skutskär.

Anledningen till att Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag återkallade sin förenämnda ansökan om allmän flottled Färnäs-havet torde ha varit den att bolaget år 1885 genom köp förvärvade Skutskärs såg och därmed dispositionsrätten till kanalleden Färnäs-havet. År 1900 hade Korsnäs Sågverks Aktiebolag färdigbyggt en för framflottning av dess virke avsedd privat kanalled från Hyttön i Dalälven, omkring 10 km. ovan Färnäs, till Karskär vid Gävle-fjärden i havet.

Då det sedan den tiden visat sig att avsättningen för virket särskilt från statens vidsträckta skogsdomäner vid älven erbjudit åtskilliga olägenheter särskilt med hänsyn till svårigheten att erhålla skäligen priser för virket, hade

domänstyrelsen vid olika tillfällen haft under övervägande en del åtgärder. Då älvens naturliga lopp genom de stora vattenfallen vid Lanforsen och Älvkarleby vore olämplig för virkesflottning och älvmyningen för förvaring och behandling av större virkesmassor ansetts mindre tjänlig, torde man ej ansett sig åter böra upptaga tanken på inrättande av allmän flottled i älvens naturliga lopp. Då andra möjligheter för anordnande av sådan flottled ej heller ansågs förefinnas, uppgives att domänstyrelsen tänkt sig att ordna åtminstone en del av sin virkesavsättning genom anläggande av ett sågverk ovan Lanforsen för förädling av statens virke, varefter den förädlade varan skulle med järnväg vidarebefordras till exporthamn. Andra projekt torde även ha varit under övervägande, då år 1928 ett förslag framkom för anläggande av en kanalled, förbindande älven ovan Älvkarleby med havet vid Västlandsfjärden i närheten av Karlholm, där utrymme i en skyddande skärgård fanns för virkets behandling.

Sedan en preliminär undersökning av leden å marken utförts och det visats att projektet var tekniskt genomförbart, ingick domänstyrelsen i skrivelse den 5 november 1928 till länsstyrelsen i Uppsala län med anhållan om anordnande av syneförrättning för inrättande av allmän flottled i enlighet med detta förslag.

I anledning härav förordnades civilingenjören Nils Ribbing att förrätta den begärda synen.

Till en början undersöktes huvudvattendraget, men detta ansågs för ändamålet ej användbart. Därefter undersöktes en kanallinje med utgångspunkt från älven strax ovan Älvkarleby kraftverk till Tämnarån och denna å utför till Västlandsfjärden. Då emellertid vattenfallsstyrelsens ombud vid förrättningen mot förslaget invände, att framflottning av virke i älven till intaget strax ovan kraftverket kunde komma att menligt inverka på driften vid verket genom sjunktimmer och bark, planerades en ränna med intag genom Lanforsdammen, förbindande Färnäs-fjärden med nyssnämnda kanallinje från Älvkarleby. För undvikande av sammanblandning med det från Dalälven kommande virket med virket i Tämnarån föreslogs att kanalleden skulle i ränna framdragas på en bro över Tämnarån för att leden slutligen skulle utmyнна i en havsvik väster om Karlholm.

Emellertid fann sig förrättningsmännen, bland annat med hänsyn till kostnaden, böra frångå detta projekt och gingo i dess ställe in för en led med utgångspunkt vid Marma. Denna led skulle gå i rakt ostlig riktning över Marma skjutfält till Tämnarån för att där ansluta sig till förstnämnda linje.

Enligt detta förslag skulle i Daläven anläggas ett grovskilje för urskiljande av Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolags virke till dess kanal vid Färnäs och ett finskilje för det allmänna virkets sortering på skilda märken. Framflottningen av virket skulle så försiggå separat med märke för märke. I Västlandsfjärden skulle anordnas magasin för mottagande av virke av olika märken, varjämte buntverk skulle anordnas för virkets sammanförande i havsflottar.

Sedan synemännens förslag överlämnats till Österbygdens vattendomstol har emot förslaget anförts besvär av arméförvaltningen med yrkande att synemännens utlåtande måtte undanröjas i vad därigenom meddelats tillstånd till ledens framdragande genom Marma skjutfält, av vattenfallsstyrelsen att vattendomstolen måtte verkställa omprövning av frågan, huruvida de lagliga förutsättningarna för flottledens inrättande vore för handen, samt av Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag med yrkande på en del mindre väsentliga förändringar i förslaget särskilt med hänsyn till ledens anordnande som ock i fråga om av synenämnden föreslagna ersättningar för mark och intrång. Slutligen hava en del andra sakägare yrkat förhöjd ersättning för mark, försämrat fiske och intrång.

I anledning av arméförvaltningens besvär har domänstyrelsen genom statens flottledsingenjör, major P. Silfverbrand, låtit undersöka ett nytt förslag till ledens framdragande över Marma skjutfält. Enligt detta skall leden med samma utgångspunkt som enligt huvudförslaget förflyttas omkring 800 meter längre söderut för att sedan denna led passerat skjutfältet åter förena sig med huvudförslaget linje. Härigenom skulle kostnaden för leden förbilligas, varjämte risken för projektilnedslag i kanalleden vid skjutning med kanoner skulle i huvudsak bortelimineras. Arméförvaltningen har därefter förklarat sig godkänna den med detta förslag avsedda sträckningen under villkor, bland annat, att leden anordnas i tunnel under själva skjutbanan och delar av skjutfältet i övrigt, en tunnel, som skulle omfatta en sträcka av 470 m.

Vidare ha, sedan Korsnäs Sågverks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag för det allmänna virkets framflottning erbjudit delar av sina respektive kanalleder, dessa förslag gjorts till förmål för undersökning av major Silfverbrand och beträffande den senare kanalen jämväl av en för ändamålet särskilt tillkallad flottningssakkunnig. Av olika skäl hava emellertid dessa förslag dock ej ansetts leda till en betryggande lösning av frågan.

Slutligen hava de av synemännen föreslagna skiljeanordningarna i älven flyttats ett stycke uppströms i förening med att kanalintagen jämväl förflyttats i samma riktning.

De slutliga flottledsanordningarna utgöras sålunda av ett grov- och finskilje i älven vid Mehedeby. Mellan bomledningar föres det allmänna virket märke för märke efter älven till kanalintaget ett stycke söder om Marma. Härifrån går leden i östlig riktning under järnvägen strax söder om Marma järnvägsstation för att i tunnel övertvåra Marma skjutfält, varifrån den fortsätter österut dels som kanal, dels ock huvudsakligen som ränna för att vid Sandby by övergå Tämnarån och därefter utmytna i en vik vid Karlholmsfjärden, där virkesmagasin och buntverk anordnas.

Den virkeskvantitet, som ansett årligen komma att tillföras leden, har beräknats till omkring 300,000 kubikmeter och kostnaderna för företagets genomförande hava anslagits till 1.7 milj. kronor.

Vattendomstolen fann i likhet med synemännen en utsträckning av allmänna

flottleden i Dalälven ut till havet vara av behovet påkallad och komma att medföra gagn för de längs vattendraget belägna orterna och för det allmänna. Vidare ansåg vattendomstolen att utsträckningen av flottleden lämpligen icke borde ske i själva vattendraget ut till dess mynning eller genom att för ändamålet toges i anspråk någon av de befintliga enskilda flottlederna utan att för företagets genomförande vore mest ändamålsenligt att upptaga en ny vattenled från älven österut till Västlandsfjärden. På grund av vad som i målet anförts, och då den skada och de olägenheter, som därigenom uppkomma med avseende å möjligheterna att tillgodogöra vattenkraft, beträffande jordbruk, fiske och annorledes, uppenbarligen icke vore av den betydelse, att därav borde föranledas hinder mot förslaget, prövade vattendomstolen lagligt förordna, att allmänna flottleden i Dalälven skulle utsträckas till havet genom upptagande av ny vattenled från älven till Västlandsfjärden. Vidare bestämdes att de flottande skulle äga att tills vidare, intill dess annorledes kunde vara förordnat, för flottningen i leden från älven avleda högst 2 sek. kubikmeter vatten, men att det i alla fall skulle åligga de flottande att ej avleda större vattenmängd än som med sparsamhet för flottningens ändamålsenliga bedrivande erfordrades. Därjämte överlämnades åt domänstyrelsen att inom 5 år utföra de för flottledens inrättande erforderliga anläggningarna och åtgärderna. Slutligen förklarade vattendomstolen, att det genom utslaget meddelade förordnandet om flottledens inrättande finge verkställas utan hinder därav, att det icke ägde laga kraft.

Över vattendomstolens utslag har därefter hos vattenöverdomstolen anförts besvär av vattenfallsstyrelsen, som yrkade viss kontroll över vattenhushållningen vid kanalledens intag, av Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, som yrkade bifall till de av bolagets tidigare yrkanden, som ej vunnit vattendomstolens godkännande, samt att flottleden borde inordnas under särskild flottningsförening, av flottningsföreningen för nedre Dalälven, som även framställde sistnämnda yrkande, samt av Korsnäs Sågverks Aktiebolag, som yrkade hela företagets slopande, enär ett så stort belopp som 1.7 milj. kronor av statens medel ej borde riskeras på den föreliggande utredningen.

Sedan emellertid vattendomstolens utslag meddelats, har domänstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 september 1934 anhållit att flottledsarbetet i fråga skulle med statsanslag utföras såsom statligt reservarbete.

Efter att i korthet redogjort för förberedelserna för företaget framhåller domänstyrelsen, att statsskogarnas intresse av företagets genomförande visserligen är framträdande, men det allmänna intresset får dock anses vara vida större. Vidare säger styrelsen: »Sålunda kan man säga att i runt tal $\frac{5}{6}$ av den beräknade virkestillsläppningen förskriver sig från enskildas skogar, medan allenast $\frac{1}{6}$ är att påräkna från de här förut omnämnda kronan tillhöriga skogarna. Det är under sådant förhållande knappast riktigt att domänstyrelsen engageras alltför djupt i detta stora företag, utan synes riktigare att detsamma blir föremål för statligt ingripande. Styrelsen har under hand sökt förvissa sig om, huruvida något intresse för arbetets utförande skulle finnas

hos Statens Arbetslöshetskommission och därvid fått den uppfattningen att kommissionen icke torde ställa sig avvisande mot att utföra anläggningen med domänstyrelsen såsom arbetsgivare. Styrelsen har därför undersökt, huru stor del av anläggningskostnaden, som under sådana förutsättningar skulle falla på arbetsgivaren, och därvid, utgående från tidigare erfarenhet av samarbetet med Statens Arbetslöshetskommission, funnit att av förut angivna 1,700,000 kronor cirka 810,000 kronor skulle utgöra arbetsgivarens andel. I sistnämnda belopp ingår emellertid en av vattendomstolen icke beräknad kostnad för ersättande av vissa trärännor med dylika av rostbeständig plåt.»

»Då, enligt vad styrelsen jämväl trott sig finna, företaget skulle lämpa sig synnerligen väl såsom statligt reservarbete, och frågan härom varit under behandling hos 1933 års riksdag — styrelsen får i sådant avseende hänvisa till Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 211 samt särskilda utskottets utlåtande nr 17 — får styrelsen hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte ställa till styrelsens förfogande eller, därest så anses nödigt, hos nästa års riksdag hemställa om ett belopp av 810,000 kronor för avsedda ändamål.»

»En annan utväg vore att Statens Arbetslöshetskommission i likhet med vad fallet varit med den s. k. Sotenkanalen i Bohuslän erhöle i uppdrag att helt utföra arbetet utan domänstyrelsen som arbetsgivare, för vilket fall å domänstyrelsen emellertid skulle stanna kostnaderna för dels marklösen och fiskeersättningar 43,262:66 kronor, dels för syn och utredning jämte kostnader i vattendomstolen eller 32,070:13 kronor, tillsammans 75,332:79 kronor, vilket belopp styrelsen hemställer måtte anvisas av statsmedel.»

»Genom att utföra dessa flottledsarbeten såsom statligt reservarbete skulle vinnas den särskilt stora förmånen att för flottleden icke återstode något byggnadskapital att amortera. En dylik åtgärd skulle ovillkorligen i hög grad underlätta att trafiken efter leden komme i gång och spekulationen å skogsprodukterna från i ärendet förut berörda skogar skulle i hög grad ökas. Styrelsen får därför på det livligaste tillstyrka att samtliga kostnader för företagets genomförande måtte anvisas av särskilda statsmedel och att styrelsen därvid måtte ersättas för ovannämnda utgifter med 75,332:79 kronor.»

Härefter har ärendet för yttrande remitterats till länsstyrelsen i Kopparbergs län, där det alltjämt torde vila.

I fråga om de motiv, som ligga till grund för ifrågavarande flottledsförslag, må anföras följande.

I sin ovan omförmälda skrivelse till länsstyrelsen i Uppsala län den 5 november 1928 framhåller domänstyrelsen efter att ha påpekat att endast de i det föregående omnämnda tvenne trävarubolagen kunna med tillhjälp av sina respektive kanaler disponera Dalälven för virkestransport ut till havet, att »denna frånvaro av betryggande flottledsanordningar för virkesspekulanter efter Dalälven, vilka skulle önska få virket utflottat till kusten, har under en följd av år visat sig ganska kännbar, då det gällt att erhålla fullt tillfredsställande pris för virke från kronans skogar längs detta stora vattendrag. För att emellertid råda bot härför och genom öppen och fri konkurrens ernå

det pris, kungl. domänstyrelsen anser skäligt för nämnda virke, har styrelsen övervägt tvenne alternativ för åstadkommande av allmän flottled från Färnäs till havet.»

Det huvudsakligaste motivet för flottledsföretaget är sålunda att höja skogsvärdet. Först genom älvens öppnande för allmän flottning kan möjlighet för fri och öppen konkurrens om virket beredas. Kustindustrien närmast norr och söder om Dalälvens mynning, som för närvarande fyller sitt virkesbehov förutom från egna skogar genom köp längs kusten till och med långt upp i övre Norrland, är, bortsett från Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag och Korsnäs Sågverks Aktiebolag, praktiskt taget utestängd från att spekulera på virket från skogarna inom Dalälvens flodområde. Bland annat av denna anledning har även dalavirket sökt sig andra avsättningsmöjligheter, genom förädlingsindustri inne i landet med avsättning söder- och västerut och genom det förädlade virkets transport dels till Klarälven, dels järnvägsledes åt samma håll.

Därest älven öppnas för allmän flottning ut till havet, torde ökad konkurrens om virket därmed uppstå. På grund av konkurrens från inlandsindustriens sida ligger timmerprisen högre ovan Torsångs skilje vid Runn än där nedanför. Av denna anledning torde flottledsförslaget vid dess genomförande sannolikt komma att öva ett ganska begränsat inflytande på timmerprisen ovan Torsång men däremot ett mer betydande inflytande å samma priser nedom denna plats. Vidare torde priset på massaved efter hela ådalen komma att undergå en förändring till det bättre samtidigt med att en del virke, som ej alls eller endast i otillräcklig omfattning kan avsättas, kan vinna köpare. I övre Dalarna, särskilt på statens vidsträckta skogar därstädes, finnes nämligen en betydande tillgång på torrt och annat mindervärdigt virke, som under nuvarande förhållanden endast till en mindre del kan vinna avsättning huvudsakligen som kolved. Under det staten från Hamra kronopark till verk vid Ljusnan årligen försäljer ej obetydliga mängder sådant virke för sulfatmassfabrikation, har den nuvarande kustindustrien vid Dalälvens mynning ej användning för sådant virke annat än i mycket begränsad omfattning, då den massa, denna industri tillverkar, uppgives vara av allt för hög kvalitet.

Emellertid har mot flottledsförslaget, särskilt under senaste tid, anförts, att detta skulle kunna befaras menligt inverka på inlandsindustrien, vilket i så fall givetvis skulle föranledas av vid flottledens öppnande för allmän konkurrens om virket höjda timmerpriser. I detta sammanhang bör under sådana förhållanden påpekas att inlandsindustrien i Dalarna, oavsett att älven alltså är stängd för allmän flottning ut till havet, under senare tider gått starkt tillbaka i sin utveckling. Sålunda har denna industri enligt av länsstyrelsen i Kopparbergs län företagen utredning endast under åren 1928—32 minskat sin produktion i kubikmassa sågad vara med 39.4 procent, varjämte antalet vid sågarna anställda arbetare under motsvarande tid gått ned med omkring 190 man om året, motsvarande 26.3 procent av hela antalet. Denna företeelse är emellertid ej något specifikt för inlandsindustrien i Dalarna utan hänför

sig till hela den norrländska sågindustrien. Under det att kustindustrien för att anpassa sig efter det inträffade stora prisfallet på sågade varor rationaliserat sin drift i kombination med massatillverkning, varvid bland annat sågavfallet kan för detta ändamål tillgodogöras, står inlandsindustrien alltjämt på sin gamla ståndpunkt.

Under sådana förhållanden och då det, som ovan sagts, kan anses sannolikt, att den nya flottleden ej kan komma att nämnvärt inverka på timmerprisen ovan Torsång, torde flottleden ej heller komma att bereda inlandsindustrien i Dalarna nämnvärda svårigheter och detta allra helst denna industri i varje fall till stor del har sin naturliga virkesavsättning inom landet. Men inlandsindustrien, som till huvudsaklig del torde leva på rotköp, torde å andra sidan vid stigande priser på massaved efter älven, tillföras en ej oväsentlig fördel.

Emellertid finnes, som ovan sagts, vid älvens mynning en sågindustri, som för virkesköp är utestängd från älven. På grund av virkesbrist har ett av denna industris verk helt nyligen nödgats i avsevärd grad inskränka sin drift för att inom kort helt nedlägga denna, något som torde leda till att omkring 250 sågarbetare efter hand bliva arbetslösa. Vid älvens öppnande för fri konkurrens torde denna industri kunna genom virkesköp från Dalälven återupptagas och vidmakthållas.

För att emellertid utröna huru befolkningen inom Dalälvens flodområde ställde sig till ifrågavarande flottledsförslag har det allmänna ombudet vid syneförrättningen för flottledens inrättande genom vederbörande länsstyrelser bemedling år 1929 införskaffat de kommunala myndigheternas i respektive socknar yttrande i frågan. Ur synehandlingarna inhämtas sålunda, att av de 49 kommuner, som kunna antagas i större eller mindre grad beröras av förslaget om Dalälvens öppnande för allmän flottning, hava 28 bestämt uttalat sig för förslaget, under det att en — en mindre kommun — ansett sig ej böra avgiva särskilt utlåtande, då ärendet ej hade någon betydelse för kommunen. Från återstående 20 kommuner hade emellertid ej ingått något utlåtande i frågan, men dessa kommuner torde efter gjorda beräkningar ej omfatta mer än omkring 25 procent av flodområdets hela landareal.

Men sedan den tiden, då dessa uttalanden avgävos, har ännu ett än mer påtagligt uttryck för särskilt den skogsägande befolkningens efter Dalälven uppfattning i denna fråga kommit till synes. Vid ett i Falun den 5 innevarande månad hållet möte, bevistat av omkring 200 personer, varibland av kommunala myndigheter utsedda representanter för 37 socknar inom Dalälvens flodområde, samlade man sig enhälligt om följande resolution.

»Skogsägare jämte andra för saken intresserade från alla delar av Dalälvens flodområde samlade till möte för överläggning i fråga om förslaget till Dalälvens öppnande för allmän flottning genom anläggande av en kanalled från Färnäs-fjärden i Dalälven till Västlandsfjärden vid havet ha, efter att ingående diskuterat frågan, enats om följande uttalande.»

»På grund av den ringa konkurrens om skogsprodukterna med åtföljande tryckta virkespriser, och då rådande förhållanden ej medge avsättning av vissa

virkesortiment i den omfattning, som önskvärt och nödvändigt är särskilt för tillgodoseende av en god skogsvårds fordringar, anse vi att vattendragets upplåtande till allmän flottled ut till havet kommer att medföra väsentligt gagn för de efter vattendraget belägna orterna och i övrigt lända till nytta för det allmänna. Då därjämte inga bärande invändningar i sak kunnat anföras mot förslaget, anse vi att åtgärden är av nöden och hysa den uppfattningen att förslagets genomförande ej heller nämnvärt kommer att försvåra existensen och den vidare utvecklingen av en på rationell grund baserad inlandsindustri.»

»Därtill kommer att domänstyrelsen, som funnit förslaget innebära en god lösning av frågan i statens och det allmännas intresse, föranstaltat om frågans behandling vid syn och inför vattendomstolen. Därefter har vattendomstolen, som noggrant prövat frågan, funnit sig kunna meddela domänstyrelsen tillstånd att igångsätta arbetet med flottledens utbyggnad och detta utan att utslaget vunnit laga kraft.»

»Då förslagets realiserande därtill kommer att bereda samtliga skogsägare vid Dalälven samma möjligheter att till fri och öppen konkurrens utbjuda sina skogsalster, som stå alla andra skogsägare invid de norrländska vattendragen till buds, vilja vi bestämt uttala oss för att den föreslagna flottleden Färnäs-fjärden—havet måtte snarast möjligt komma till stånd samt att medel härför anvisas av anslaget för arbetslöshetens lindrande.»

Härav framgår sålunda, att de åsikter, som år 1929 uttalades av myndigheterna inom 28 kommuner till förmån för älvens öppnande för allmän flottning, vid nämnda möte än mer understrukits, vilket torde vittna om en fast grundad uppfattning i denna fråga hos lantbefolkningen inom flodområdet.

Slutligen bör erinras, att denna fråga framfördes vid 1933 års riksdag i motion nr 320 i första kammaren av S. H. Kvarnzelius m. fl. samt i motion nr 492 i andra kammaren av Bernh. Eriksson m. fl. i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 211 angående anslag till arbeten för motverkande av arbetslösheten.

Vid ärendets behandling i särskilda utskottet yttrade utskottet följande.

»Enligt vad utskottet under hand inhämtat, torde vederbörande vattendomstol komma att meddela utslag i målet rörande anordnandet av berörda flottled först mot slutet av innevarande år. Osäkert torde vara, om företaget, därest tillstånd till dess utförande lämnas, må påbörjas, förrän vattendomstolens utslag vunnit laga kraft. Eventuella besvär kunna alltså medföra ett avsevärt fördröjande av företagens igångsättande.»

»Med hänsyn till den ovisshet, som sålunda i angivna hänseende föreligger, och då erforderlig utredning för ett bedömande ur skilda synpunkter av den i motionen gjorda framställningen icke varit för utskottet tillgänglig, har utskottet funnit sig förhindrat att föreslå något uttalande från riksdagens sida i enlighet med motionärernas yrkande. Skulle emellertid under nästa budgetår företagens igångsättande aktualiseras, läser hos vederbörande i vanlig ordning framställning böra göras för prövning av frågan, huruvida och i vad mån arbetslöshetsmedel böra komma till användning för ändamålet. Utskottet

föreslår alltså, att förevarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Detta utskottets förslag vann därefter riksdagens gillande.

Vi hysa sålunda den uppfattningen att vid flottledsföretagets genomförande kommer skogsvärdet efter älvdalen att stiga samtidigt med att hittills i stort sett ej avsättningsbart virke kommer att vinna köpare. Följden härav torde bliva ökade intäkter för skogsägarna, ökat skatteunderlag för skogskommunerna, vidgade möjligheter för arbete i skogarna samt en förbättrad skogsvård. Därtill komma möjligheter att beredas även för staten att på ett bättre och mer ekonomiskt sätt än hittills vårda sina stora skogsdomäner efter älven. Då staten därtill i senaste tid genom köp förvärvat betydande skogsområden i älvdalen och ej osannolikt är att ytterligare nyförvärv av skogsmark kunna komma till stånd, kommer älvens öppnande för fri virkesavsättning för statens del att bliva av allt större betydelse. Då vid företagets genomförande inlandsindustrien i Dalarna, som tidigare sagts, därtill ej torde komma i nämnvärd mån att lida avbräck under det att den från älven utestängda kustindustrien kommer att gynnas, synas oss alla skäl tala för att flottledsföretaget med det snaraste bör komma till utförande.

I fråga om sättet för företagets utförande synes det oss i hög grad önskvärt att detta måtte ske såsom statligt reservarbete i statens arbetslöshetskommissions regi med domänstyrelsen som arbetsgivare. Arbetet är nämligen av den natur, att det torde i mycket hög grad lämpa sig såsom nödhjälpsarbete. Härigenom skulle ett stort antal arbetslösa kunna beredas en längre tids arbete under enhetlig ledning inom ett mer begränsat område.

Under sådana förhållanden skulle byggnadskapitalet ej behöva genom amortering återgäldas, något som, enligt vad domänstyrelsen i sin ovan omnämnda skrivelse framhållit, i sin ordning skulle i hög grad underlätta att trafiken efter leden kommer i gång och spekulationen å skogsprodukterna därigenom i hög grad ökas.

Det kan också tänkas, att företaget utföres såsom statligt beredskapsarbete med anlåtande av det anslag, som för sådant ändamål i statsverkspropositionen beräknats. Av skäl, som förut anförts, synes det dock lämpligare att utförandet sker såsom statligt reservarbete. Behovet av arbetsobjekt för de arbetslösa i närliggande trakter, särskilt inom Älvkarleby kommun, skulle därigenom kunna tillgodoses på bästa sätt.

Enligt detta förslag skulle de för ändamålet erforderliga medlen 1,700,000 kronor med avdrag av det belopp 75,332:79 kronor, som bör stanna å domänverket enligt domänstyrelsens beräkning, utgå av anslaget till statliga och statskommunala reservarbeten. Kostnaderna torde lämpligen kunna fördelas på två år och det för instundande budgetår erforderliga beloppet avrundas till 800,000:— kronor.

På grund av vad vi sålunda anført hemställa vi,

att riksdagen vid bestämmandet av anslaget till statliga och statskommunala reservarbeten måtte beräkna, att ett belopp av

800,000 kronor skall användas till anläggning såsom statligt reservarbete av en flottledskanal från Dalälven till Bottenhavet.

Stockholm den 22 januari 1935.

S. H. Kvarnzelius.

Hj. L. Hammarskjöld.

O. A. Ernfors.

Gustaf Tamm.

Ernst Åström.

Th. Borell.

Em. Bjurström.

Joh. Larsson.

Alfred Petré.

C. P. Wahlmark.

Erik Dalberg.
